

4 CENTESIMI

4 PARE

4 HELLER

Prodružba za Monarhiu
iznata 4 K za 3 mjeseca.
Pojedini broj 4 pare.
Abbonamento per la
Monarchia: Corone 4
per 3 mesi. Un singolo
numero 4 cent.
Abbonament für die
Monarchie vierteljährlich
4 K, einzelne Nummer
4 Heller.

OMNIBUS

Izlazi svaki utorak, četvrtak i
subotu u 3 ure po podne.

Esec ogni Martedì, Giovedì e
Sabato alle 3 pom.

Erscheint jeden Dienstag, Do-
nerstag u. Samstag um 3 nachm.

Za avrijanje: opjava o
Malom oglašivačkom platu
za svaki broj 2 par.
Najmanja protokola 30 p.
Per le inserzioni d'avvisi
«Notiziario d'affari»
si paga per ogni parola
2 cent. Tassa minimale
30 centesimi.
Indes Wort im «Kleinen
Anzeiger» kostet 2 h.
Die niedrigste Taxe 30 h.

Uprava i uredništvo — Amministrazione e redazione — Administration und Redaktion: Tiskara LAGUNJA i dr., PULA — Via Giulia br. 1

Politika u Beču.

Pod naslovom »Bečka Vlada i parlament« donosi tibienska »Hrvatska Rieč« članak, koji je vriedan da ga čitaju i oni što nemaju prilike čitati spomenute novine. Pisac po našem sudu dobro pogadja. Članak se glasi ovako:

»Carevino vijeće zaključilo je ili bolje odgodilo zasjedanje nakon skoro dvomjesečnog rada. Ovoga puta nije bilo sale: radilo se je zaista sve u šestnaest. Bi prihvaćena zakonska osnova o rekruturama; bi trčeno prvo čitanje proračuna, prvo čitanje financijalnih osnova, kojim bi se imale napuniti državne a donekle i pokrajinske blagajne; bi objavljeno prvo čitanje šakljavog zakonskog nacerta o ustanovljenju talijanskog pravnčkog fakulteta; bijahu napokon prihvaćene razne druge zakonske osnove.

Sve je to teklo kao po loju: hitno, kao da se sve radilo o stvarima sasvim naravnim i jednostavnim; indiferentno, kao da se radilo o stvarim, što nikoga ne zanimaju. Bilo je i oporbenih govora, no tko je pomotivio pratio tok razprava, morao je doći do uvjerenja, da se o pravoj oporbi nije ni radilo, već da je to bila prosta parada, nekakva parlamentarno-tehnička potreba, da se govornički porudju »pro« i »contra« ...

Neka magična sila izgleda da je stvorila takav položaj. Jer tko bi mogao dočuti, kako je poslie one lanjske žestoke oporbe, poslie one obstrukcije, koja je takozvane prijatelje parlamentarizma u očaj utjerala, moglo doći do neočekivane tišine, umjerenosti i dosle nevidljene pitomosti.

Sad, koja je ta magična sila, što je stvorila toliko čudo? Za promienjenj poslovnika? Ne, jer se može uze sve oštine privremenog poslovnika voditi odlučna oporba, dočim s druge strane ni obstrukcija nije nipošto onemogućena, kad bi se tog sredstva oporbe htio da lati prilican broj zastupnika. Za rekonstrukciju ministarskog kabineta, koja je odavna i opetovano stavljena u izgled, kao melem teško izgrđenom parlamentarizmu? Ne, ni to. Ta je rekonstrukcija imala uzsliditi koncem lanjske, pak početkom ove godine, zatim o pokladima, početkom minulog zasjedanja, pak pred Uakra. Ali se nije obistinila. Iz kabineta je izišao Slavenim toli omraženim ministar Schreiner, no sve je drugo ostalo pri starom. Da je očekivana rekonstrukcija bila mjerodavna za držanje pojedinih stranaka u parlamentu prama vladi, odavna bi neke stranke izgubile uzstrpljenje te stupile u najžešću oporbu. Nego kako se onda tumači to sasvim naklono ili mlohavno držanje negda oporbenih stranaka prema onoj istoj vladi, koju su pobijali malo prvo na žestoki način?

Uzrok tomu leži jedino u osjećaju vlastite slabosti oporbenih stranaka i u malaksalosti, koja je nastupila iza bezuspješne teške borbe. Ovdje ciljamo u prvom redu na stranke, što se okupljaju u slavenskoj »jednoti«, jer ostale oporbene stranke nisu nikad ni vodile ozbiljnu, odlučnu oporbu protiv sustava vladanja Bie-nerthova kabineta. Razlog toj slabosti

nađi je u razroznosti elemenata i stranaka što sačinjavaju slavensku jednotu; gdje uz najvjerjenijeg i najžešćeg radikala sjedi najumjereniji konzervativac, gdje uz odlučne protivnike Bie-nerthove vladje sjede ljudi oprečnih političkih i socijalnih težnja.

Slavenska jednota, impominajuća skupina od oko 130 zastupnika, najveća parlamentarna udruga, ustala je u svoje doba toliko odlučnim, koliko pravednim zahtjevom, da ministarski kabinet ima biti tako preustrojen, da u njemu mora sjediti jednaki broj slavenskih i njemačkih ministara. To je jedini način, kojim bi se dala uzpostaviti bar prilicu pravedna vladavina i suzbiti premoć što ju Niemci uvlažu protiv pravu i razboru u svim granama državne uprave. Taj zahtjev, kojemu nitko ne može poreći umjerenosti i pravičnosti, bi dodao odlučno postavljen, ali ne tako uzdržan i zagovaran, e da bi jednom bio ostvaren.

Taj zahtjev imao je služiti temeljem svakom parlamentarnom djelovanju jednote: držanje pojedinih njezinih grupa prema vladi imalo je dosljedno u svakom pitanju biti ovisno o udovoljenju postavljenoj zahtjevu. Naprotiv u važnijim momentima nije bilo ni složna ni odlučna izstupa. Prama tomu je pala i važnost zahtjeva o paritetnom sastavu vlade, zahtjeva, koji se neće nikad ni ostvariti, bude li se oporba neodlučno držala. Slavenska jednota pokazala je najjasnije svoju slabost i razroznost pri pretresanju zakonske osnove o rekruturama. Tu su neke grupe glasovale za osnovu, neke proti, a neke su se uztegle. Da se pri takovom držanju jednote neće izpuniti njezino traženje, svak može da vidi. Bie-nerthova vlada ostaje tu nepomična uza sve male neugodnosti, što je kroz ovo kratko vrijeme u komori i proračunskom odboru doživla, kao odgodjenje pretresanja osnove o zajmu od 180 milijuna kruna i o ugovoru sa parobrodarskim društvom Lloydom.

Trebalo bi s toga da slavenska jednota revidira svoja pravila, utvrdi čisto i bistro svoj program; da udari odlučno i jedno-dušno pravim političkim pravcem, kako je ono započela. U njezinim je rukama ključ situacije i možemo reći sudbina slavenskog življa u ovoj polj monarhije.

Još je na vrijeme da popravi počinjene pogreške, ali bi daljioja neodlučnost i slabost bila osudna.

Političke vijesti

Politički položaj u Austriji sveudilj je nejasan. Ne ima gotovo dana, da se između vlade i stranaka te između stranaka međusobno ne bi vodili kakovi pregovori o sporazumku, — ali uza sve to do sporazumka se ne dolazi. Veli se, da postoji nekakova radna većina, — ali se nitko ne može u nju pouzdati a najmanje vlada, jer sve skupine, koje se nalaze u toj većini, pridržavaju sebi svakom zgodom »slobodne ruke«. Tako njemačka narodna udruga, tako poljački klub, tako krćanski socijal. Naovo zasjedanje u rajnsratu započeo će 14 travnja, ali ni živa

duša ne zna, što li će donijeti i kako će se svršiti. Ozbiljni političari znadu vrlo dobro, a to osjećaju i sve stranke, da se bez saniranja češkog sabora ne će popraviti ni prilike u bečkom parlamentu.

Iz Češke.

Zemaljski je odbor saopćio namješništvu, da s obzirom na loše financijalno stanje mora obavustiti isplaćivanje najamnine za oružničke vojare u cijeloj zemlji. Namješništvo je smjesta o tome obavijestilo ministra za zemaljsku obranu.

Kralj nad kraljevi Etiopije.

Negus Negesti Menelik II. umro je, kako javljaju novine, dne 29. marča. Ta je sada stalna, dočim je još živio par dana kad smo mi ono na Veliku Subotu javili njegovu smrt.

Nezna se još, hoće li biti mira u državi Etiopije ili Abisinije poslie smrti toga znamenitoga vladara, koj se je dobrohno bio sprijateljio sa Europejskim državama i njihovom kulturom, dočim mu je žena Taitu tvrdla na starinsku i ne pristupna novotarjam naših krajeva.

Menelik je bio veliki vladar i njega se drži pravim utemeljiteljem države Abisinjske, jer je on dovršio, što bijaše započeo car Teodor i nastavio car Johannes. Abisinjska zemlja ili Etiopija podijeljena je na mnogo velikih okružja, kao samostalnih kraljevina i plemena. Sva tri gore imenovana vladara nastojali su da prikupe tvrde pod svoju vlast ostale narodne poglavice, koji se u njihovom jeziku zovu »Bēša«. To je Meneliku II. bilo pošlo za rukom jače, nego li ikomu od njegovih predašastika. Jer dok je car Teodor vojuje u Englezima napokon da ne izgubi carstvo, skončao sam sebi život aprila »1868., a njegov nasljednik car Johannes poginuo u boju kod Metemeha godine »1889., poslužiha je Meneliku sreća bolje i prema domaćim i prema vanjskim nepriljeljima. Tek je 14 godina prošlo od onoga groznog boja, kad su Abisinici do noge potukli Talijane pod generalom Baratierom. Bitka kod Adue od 1. marča »1896. znači novu slavnu dobu za Menelika i njegovu državu.

Od onda je napretka u Abisiniji i mira i reda, koliko se to može zahtijevati od vrude krvi afrikanke. Menelik se je pomirio s Italijom i kako rekomo, gledao je, da se njegovi narodi okoriste napretkom evropskih država. Kažu da je bio čovjek vrlo bistar i svakom napretku pristupao.

Čega prije nije bilo, za njegova vladanja sve po koji Evropljanin mogao je živiti na njegovom dvoru i doći do visokih časti. Osobito je volio Francuze, bolje rekuć francuske Svajcare, pak Ruse.

Sklonio je i prijateljske ugovore sa raznim državama, s našom godine 1905. One godine naime putovao je kolom svijeta »Panther«, brod jaše ratne mornarice. Zapovjednik je bio kapetan Höhnell. On je pustio brod u Adui i pošao kopnom daleko, daleko, sa nekolikimi svojih i praćen jakim stražama, do Menelika, da ga pozdravi u ime našega Vlasara i da mu izruči bogate njegove darove, među tima i nešto finoga ogojenog oružja, ko-

jega porabu je kazivao silom Meneliku strojovodja naše mornarice gosp. Jina, naš češki suplemenik.

Menelik kar i Höhnell naš zapovjednik broda i kao Cesarov poslanik utvrdili su tada ugovor prijateljstva.

Već od 6 godina ovamo Menelik je poboljšavao. Kako carstvo nad cijelom Abisinijom nije bilo posve utvrđeno, jer rekomo, kraljevi (Ras) pojedinih plemena silni su svaki po sebi, pak bi mnogi htjeli biti »Car nad Carevinom«, to je Menelik baš već godine 1905. sazvao te poglavice svojeg carstva i proglasio svojim nasljednikom unuka jea-u, po kćeri udatoj za kneza Bafara, tada mlado momče od 11 godina. A još je Menelik, odredio, da ima biti upravitelj carstva i štitnik mladog carevica, neki kralj Ras Tasama, ako bi Menelik poginuo prije, nego li carevicu Jessu dođe na godine i na mudrost.

A da umiri svoju moguću ženu Taitu, koja je više milila svoju krv (jer je Jessu od prve žene Menelikove), pak bi bila htjela drugoga da naslijedi Menelika, ovaj je odmah zaručio carevica sa djevojčicom Romanijom, koja je nećakinja Taitu-jina i unuka pokojnog kralja Johannes.

Tako je Menelik kanio smiriti dvije poglavite razdorone sile u svojem carstvu. Sa svim tim glasa se, da bi carica udova Taitu htjela vladati sama po svojoj glavi, što nebi za evropejce bilo dobro. Zato, da su se manji kraljevi Abisinici na umoru Menelika zavjerali, da će biti složni i poštivati naredbu pokojnog cara Menelika a udovu caricu Taitu da su postavili pod velike straže, da nebi uzmešala narod od svoga plemena i prouzročila nemir.

Abisinjsko Carstvo broji oko dvanaest milijuna naroda, tako se barem računa, jer ih tamo još nitko na tanko pobrojio nije. Oni se broje po tom, koliko hiljada putaka i sulica može koji kraj dovesti, a za drugo mala ih briga. Računa se i to, da Abisinija može, proti sili iz vana postaviti do dvjesto tisuća dobre vojske. A ono ti je čeđaj, koja malo potrebuje i koja gine lahko, kad je brani domovinu.

DOPIS.

Glavna skupština austro-hrvat. parobrodarskog društva.

Dne 28. ožujka o. g. obdržavala se je u Puntu I. redovita glavna skupština Austro-hrvatskoga parobrod. društva.

Skupština je bila brojao zastupana, te od 5000 dionica cijelog kapitala, bilo je u svemu zastupano 3296 dionica.

Skupštinu otvorio u 1 sat po podne društveni predsjednik gosp. Fran Orlić, te imenovao za skrutatore gospodu Niku Turata iz Omišlja i Jerka Grškovića iz Punt.

Zatim je predao predsjedništvo gospod. Nikoli Orliću, kao pročelniku »eksekutivnoga odbora.

Društveni činovnik g. Vladimir Polić pročitaio je izvještaj ravnateljstva a predsjednik nadzornog odbora, monsignor dr. Anton Orlić pročitaio izvještaj nadzornog odbora.

Poslije dulje rasprave, na predlog gosp. Maska Antića, ravnatelja Jadranske banke iz Trsta, podijeljen je jednoglasno abso-lutorij za poslovanje do konca 1909. koli ravnateljstvu toli nadzornom odboru.

Sveukupna imovina društva koncem godine 1909. bila je K 414.886,90 a du-govina K 406.474,28, tako da se je po-lučio jedan dobitak od K 8412,62.

Buduć je sa strane visoke Vlade društvu isplaćena potpora samo 31. 8. 1908., a novi bi ugovori glede subvencije imali stupiti u krijepost tekar sa danom 1. si-jječnja 1910., skupština prepušta ravnateljstvu, da nastoji polučiti od visoke Vlade čim veću potporu za vrijeme od 1. 9. 1909. do 31. 12. 1909., te ovu uvrstiti u tekuću godinu.

A jer polučeni dobitak jest premalen, za moći poduzeti običajni otpis na vri-jednosti našastara i dati dioničarom jednu dividendu, zaključuje se jednoglasno, do-bitak od K 8412,62 prenesti na nov račun.

Skupština je jednoglasno ovlastila ravnateljstvo, da ovo zajedno sa nadzornim odborom, i sa jednim užim odborom od sedam gospode dioničara, sklopi sa e. k. r. visokom Vladom jedan ugovor gl'de pa-robrodarske sveze u Kvarneru a glede promjene nekijoh paragrafa društvenih pravila je zaključeno, da se to prepusti na riješenje dojučju glavnoj skupštini, jer će se već i radi gorenavedenog ugovora sa visokom Vladom, morati njekeje paragrafe promijeniti i nadopuniti, pa će se tom pri-loku i jedne i druge promjene glavnoj skupštini predložiti.

Predsjedatelj zaključuje skupštinu u 6 i pol sati u večer, zahvaliv svima, koji su skupštini prisustvovali.

VIJESTI.

Mjesne.

Izlet Sokola.

U ponedjeljak dne 4. aprila t. g., blag-dan Majke Božje, priređuje I. istarski Sokol u Puli izlet u Stinjan. Polazi se u 2 sata po podne. Pozivlju se svi naši, da se pridruže ovom izletu, te se u bratskom kolu skupno pozabavimo i razveselimo. U Stinjanu bit će poskrbljeno za pčene janjce na ražnju, dobru kapljicu i dr.

Članovima Narodne Radničke Or-ganizacije.

Pozivaju se svi članovi N. R. O. koji su zaostali sa članarinom dva ili više mje-seci, da istu čim prije plate, da nebudu imali neprilike. To osobito vrijedi za one koji plaćaju u potporni fond.

Dogovor mladih tamburaša.

Mladi tamburaši i oni koji bi želili učiti, pozivaju se, da dodju svakako na dogo-vor sutra u nedjelju u 3 sata po podne u «Narodnu Radničku Organizaciju».

Pjevanje.

Pozivaju se svi pjevači, da nefaljeno dodju na pokus u ulazak dne 5. ov. mj. tačno u 8 sati večer. Niko neka ne-manjka.

Narodna Radnička Organizacija.

Sastanak predielne skupine N. R. O.

Pozivaju se svi članovi «Narodne Rad-ničke Organizacije» iz Velog Vrha, da dodju na skupštinu, koja će biti u poned-jeljak dne 4. o. m. j. u 10 sati prije podne u gostioni Ružić Veli Vrh.

† Jakov Rudan.

Žalostno je svršio poznati u Puli Gia-cometto Rudan sin pokojnog Ivana sta-ronim iz Labintine. Na veliku sobotu večer prije nego li će večerati, igrao se

je na karte u kavazi Stecession blizu ka-zališta i šutio se sa starijimi drugovi. Kad na jednom posije nešto kašlja, prevale se na uzrak na stolicu i nije ga više.

Pokojnik je imao posjeda u Valdebeoku što je negda bilo nekih Batiala iz Labina, te su ga naši okolišani nekako držali za svoga. I doisto učinili su mu liepu počast i vijenac nosili na pogrebu, koj je bio na vazmeni ponedjeljak po podne. Pokojni Jaković, daj mu Bože duši lahko, bio je kako bismo rekli, od kamorice i mjesao štogod u vrijeme izbora, ali bi zvao i dobra učinili. Sprovod mu je bio vrlo liep, osobito od parade, koju je dala općina, jer je pokojnik bio općinski zastupnik.

Tribunal će brzo biti.

Doznajemo, da je i ministarstvo nutar-njih poslova napustilo svoj neki prigovor protiv ustanovljenju okružnog suda u Pulji da će do toga doći čim prije. Bila bi i doba!

Na znanje.

Sa prvim aprila istupio je iz moje pisarne gosp. Dr. Flego odvjetnik, koj je preuzeo pisanu g. odvjetnika Dra. Zuccona. S njim je pošao također bivši u mojoj kancelariji pisar gosp. Radović.

Moja odvjetnička pisarna i dalje postoji na istom mjestu gdje i do sada u kući ex Hri-bar i rade u njoj, osim mene, mladij dobri pomoćnici dr. Vencislav Mangiarelo (prije u pi-sarni dra Zuccona) i Ivan Anto-nićić, uz druge zaposlene za kancelarijske radnje.

Toliko na znanje, da nebi koga smutio jedan oglas ponov-no priopćen nešto čudnim na-činom u jednom mjestnom nje-maćkom listu.

Ja sam, hvala Bogu, još živ.

U Pulj, 2. aprila 1910.

Dr. M. Laginja.

Glavna skupština Nar. radn. orga-nizacije. Na uskr prije podne obdržavala je ovdješnja Narodna radnička organizacija redovitu godišnju glavnu skupštinu uz mnogobrojnu prisustvovanje svojih članova. Skupštinu je otvorio predsjednik g. L. Kriz pozdravnim govorom, nakon čega je tajnik g. Yranković pročitao izvješće o djelovanju odbora i napredku organizacije. Iz tog izvještaja razabramo, da je odbor svojski radio u korist i napredak društva, radi čega ide ponajviše hvala društvu on-tajniku. Iz izvještaja blagajnika izlazi, da je društvo, tekom godine 1909. primilo K 3416-10, a izdalo K 2814-19; potporni fond primio je (kroz 9 mjeseci) K 899-08, izdao K 518-12. Imovno stanje društva koncem prošle godine bilo je K 1822-53; članova prelazi 600.

Prije nego se prešlo na izbor novog od-bora izjavio je dosadnji predsjednik društva g. L. Kriz, da ne može nikako pri-vlačiti ponovni izbor predsjednika, jer ovdje zaokupljen drugim poslovima nebi mogao onako koristno raditi za napredak i procvat društva, kako bi to želio. Skupštinari uvažile ovu izjavu, te izabraše predsjednikom g. Petra Vrankovića, koji bi burno pozdravljen. Njemu uz bok izabran je ovaj odbor: Antončić, Brenčić, Čajko, Grčić, Jelavić, Karabaić, Pelhman, Sla-donja, Stahan, Stari, Subar, Susterić,

Tavčar, Vitasović, zamjenici: Mitteregger, Radović, Randić, Lukšić, Učavić, Vasilčić, Tomasić, revizori: Stuhović, Pavlović, Mla-dineo, nadzorni odbor: Kriz, Luginja, Rak, zamjenici: Dujmović, Ferencić, častni sud: Zucco Ivan i Pavletić.

Zahvaliv se novi predsjednik na izboru, zaključio je skupštinu, koja je trajala skoro dva sata.

Električni tramvaj Pala Vodnjan.

Govori se, da se ima ministarstvu željeznice predložiti prerađenu osnovu za gradnju električnog tramvaja iz Pule u Vodnjan sa jednim ogrankom u Fazanu i za Val-bandon, gdje se ustreja liječilište.

Prinosi za podržnleca sv. Ćirila i

Metoda u Pulj. Fany Sajz K 2, obitelj Glaser K 3, Sabrano na piru Mate Poropat iz Dana i Anke Ribarić iz Vodica K 12, darovoše Poropat Mate iz Pule K 2-30, Mate Sanković Soldatić K 2, po K 1, Anton Ribarić, Mate Poropat, Ivan Kosić, Plisko Serafin K 0-70, Rupena Anton K 0-50. Po K 0-40: Ribarić Ivan, Rupena Grigor, Sanković Ivan, Poropat Ivan, Rupena Anton br. 85, Jakov Poropat, Ribarić Anton; Poropat Jelica K 0-30, Poropat Anton K 0-20, Poropat Jasp K 0-20.

Razne.

Pripomoć za gradnju pučkih škola.

Doznajemo, da je vlada odlučila 12.000 kruna pripomoći za gradnju pučke škole u općini Pilipanu, selo Divišić, a isto tako za gradnju pučke škole na Proštini od Krnice, školsko okružje Segotić, a zgrada će biti u Malim Varetškim.

Hvala Bogu ipak se miče. Na stotine djece najčistijeg našega hrvatskoga puka imat će do skoro priliku, da se uči knjigi u svojem jeziku. Čast svima, koji su tomu pripomogli, ali u prvom redu narodnom zastupniku dru. M. Laginji, koj je u su-por velikim protivitvama znao prodrati i u o vo teško vrijeme, gdje nerado daju — sa predlogom na onako velike pripo-moći, kako nisu od sada bile običajne za pojedine zgrade. Ali ovdje se je izvan-redno priznala velika potreba i prema tomu velika pripomoć. No dobro je znati, da će sa svim tim na narod pasti još dosta tereta, jer su škole dvorazredne, a trebati će za svaku još i velik zdenac (sternu).

Za otkup mljetskih kmetova.

U Dalmaciji ima kmetstva još dosta, dočim ga je kod nas u Istri skoro posve nestalo.

I mi smo imali obitelji, koje sa se ra-djale i živile na gospodarskoj zemlji; sa daju i po Istri seljaci po otkupovali i sada živu na svojem. Istina je, da im je zato baš malo bolje, nego li da su tuđi kmeti, jer su se otkupljivali pod zlato, predrago, a za otkup morali se zadužiti i od toga trpe još dan danas. Ali bilo kako mu drago, bolje je da je kmet na svojem, a ne na tuđem.

Po Dalmaciji ima još zemlje, koja je ravno pod kraljevu oblast, a na njoj živu kmetovi. Kada kraljevo (erarijo) hoće da proda takove zemlje, pravda Božja htjela bi da najprije pitate kmetove, koji su se tam; rodili i uzgojili, bi li oni to kupili.

Zato i piše splitska «Sloboda» pod gore navedenim naslovom ovako:

«Na otoku Mljeto, a u porčnoj općini Babinopolje, država posjeduje dosta zemlje, koja obradjuje i na kojoj žive 94 obitelji. Država uprava odlučila je, da proda te zemlje, ali ne kmetima, već putem javne dražbe onome, koji bolje plati. Tako bi kmeti stekli nove gospodare, pa ne bi imali nikakove nađe u otkup i da će po-stati samostalni i slobodni.

Mljetski kmetovi ova zemljišta odavna obrađuju i ondje su se rodili, pa država

mješte da njih pomogne, i da im uz na-knadu ustupi zemljišta, a ona ih drugome prodaje. To je tužne kmete vrlo uznemi-ro, pa je ona općina u ime pravde i svojih općinara tražila od vlade, da obustavi prodaju državnih dobara na dražbi i da ih ustupi istim kmetovima, za cijenu, koja bi se sporazumno imala ustanoviti.

Ta dužnost je i same vlade, da pomogne svojim državljanima, da se oslobode kmetstva i da se gospodarstveno podignu. Neka vlada zato ne prodaje drugima svo-jih zemalja, već neka ih ustupi istim kme-tima po pravrednoj procjeni i ostavi im prilican rok za obročno otplaćivanje, jer kratki rok i teška otplata ne bi ih go-spodarstveno podigli, već bi ih to u veće siromaštvo bacilo.

Prema nedavnim izjavama i susretljivosti zadarske i bečke vlade odnosno riješenju uopće kmetkoga pitanja u Dalmaciji nadat se je, da će ovo važno pitanje bit brzo i pravredno riješeno i da će s tim riješenjem mljetski kmetovi bit potpuno zadovoljni».

Osnovanje hrvatske tehnike u Zagrebu.

Ban dr. pl. Tomasić pozvao je rektora tehnike u Brnu gosp. inžinira Ursinca, da se s njim posavjetuje glede osnovanja hrvatske tehnike.

Odlikovanja ministrima.

Njegovo Veličanstvo Cesar i Kralj po-dijelio je ministru nutrnjih poslova baronu Hårdtlu i ministru prosvjetstva i nauke red željezne krune prvog razreda, a upra-vitelja ministarstva poljodjelstva viti za Popa imenovao je pravim tajnim savjet-nikom.

Za našu pjesmu i tambur'cu

Nema moćnijeg sredstva za budjenje naroda svijesti nego li je glazba. Pjesma diže klonule, budi uspavane, krijepi bore, oplemenjuje duhove. I dok vidimo kako pjesmu goje svuda ne samo radi budjenja naroda već i radi odgoja istog, dolje ža-lijbože kod nas se u tom pogledu veoma malo moglo učiniti.

Pogledamo li svu našu domovinu vi-dimo da je svuda na stotine i stotine pje-vackih i glazbenih društava, koja vrše svoju zadaću u korist naroda. I baš u Istri vidimo u krajevima gdje je najprobudje-nija narodnj svijest, kao u Kastavštini i u slovenskom dijelu Istre, da tamo ima skoro svako selo svoju pjevačko društvo, koje je najviše tomu doprinjelo da se je svijest, da smo Hrvati podigla i da kao takvi nemamo se što stidjeti pred drugim narodima sa našom pjesmom i glazbom.

Spomenusmo da se je do sada veoma malo moglo učiniti u korist gojenja na-rođne pjesme u našem gradu i baš usljed tog pomanjkanja ne rijetko se čuje pri-govor sa strane nekih i neupučenih da mi niti svoje glazbe nemamo. Krivnja tog pomanjkanja ne može da pane na nekoga, skrivile su je naše prilike, koje zahije-vaju svuda radi i žrtava, a takvih ka kmeti siromasi ne mogomo svuda dovesti.

Sada se našla prigoda da se uz vrat-nog učitelja uzmožne i u tom pogledu naknaditi što nije do sada bilo moguće.

Nu kao što se za svaku stvar hoće i sredstva i volje, to se i za gojenje glazbe zahijeva požrtvovnosti od svakoga, koji želi da i u tom pogledu koraknemo na-prijed i da ovaj pokušaj ne bude samo za neko vrijeme, već da budemo mogli čim prije imati jedno pjevačko-glazbeno društvo i tim udariti čvrstu bazu za dalji na-predak.

Poznavajući zanimanje našeg naroda za glazbu i pripravnost da doprinese koliko može u narodnu korist pozivamo sv, da se odazovu ovom pozivu te da se i sumi prijave gosp. N. Mardesiću, Dr. I. Mišiću

ili J. Stihovića sa kojim prinosom. One pak koji bi želili rjevanje umoljeni su da dodju na pokus u Citaonicu u utorak 5. ov. mj. u 8 sati večer.

Grozna nesreća na željeznici.

Cetvrtak po podne duvala je po Primorju bura, kakvoj teško ima pametara. Vjetromjer je u Trstu pokazivao, da je brzina vjetrova bila do 125 kilometri na uru. To je dva puta brže, nego li najbržija željeznička plahuta (šnelcug).

Takov jedan zapuh prevrnuo je četvrtak po podne oko 4 ure vlak male istarske željeznice, što u 3 i 20 ide iz Trsta na Buje. Nesreća se je dogodila baš na onoj dugoj ubrzelici (rampi) što je jedno 350 metara pred postajom Milje. Tri putnika ostala su mrtva na mjestu, a više njih... je ranjeno, među timi i telko.

Od ona tri što su baš na mjestu ostali mrtvi, jedan je sudac koparski po imenu Simčić, plemenita slovenačka duša iz Gorickoga, vrli sudac i žarki rodoljub.

Vračao se je iz službe sa sudbenog dana u Dolini. Njegov kancelist Valentić teško je ranjen.

Još groznija nesreća na plesu.

U selu Velo Korito u Slatkarskoj županiji u Ugarskoj dogodila se je ovog čedna nesreća, kakve se još nepamtii u našoj državi. Selo je veliko, ljudi prolaze dosta dobro. Na Uskrsni ponedjeljak imaju običaj, da se osobito zabavljaju. Pritredili su veliki ples u nekom skadnju (hambaru) i okitili ga iz nutra zimzelenom i svakojakim pletkom. Nije falilo ni petrolejskih svijetla. Da nedodje nepozvanih, zabili su jedina vrata čavlima. Kada bijaše neka doba noći, ili po nesreći ili po slabom srcu, nastade u skadnju vatra. Naroda kao srdjela jedno do drugoga. Izlaza nikakva, jer nisu mogli otvoriti vrata, na koja bijaše se nasluzalo jedno na drugo kao u klubko. Dok su tako gledali kako će van, puo je slamen krov na nje. Produbili su nekako komad zida i počeli spašavati čeljad. Ali prije nego li je mogla doći izdašna pomoć, spekle se je, zadušilo i inače poginulo do četiri stotine čeljadi. Mnogi je ostao samac od velike obitelji, a mnoge opet obitelji ciele pogibeše! Eto ljudi kako je ludo gnječiti se u prostorije, iz kojih nije osiguran izlaz.

Dojdući broj "Omnibusa" izaći će u subotu 9. aprila.

PARTE ITALIANA.

Cose della Croazia.

Il programma del Governo.

Le condizioni del banato di Croazia-Slavonia volgono alquanto in meglio. Il nuovo bano Nikola nobile de Tomasić, se anche fautore dell'unione coll'Ungheria, fece pure alla Dieta di Zagreb delle dichiarazioni, le quali se non accontentano quasi finalità nazionali, tuttavia furono accolte con soddisfazione e dalla maggioranza della Dieta e dalla popolazione.

Il programma del nuovo Bano può compendiarsi nei seguenti punti: Vuole anch'egli l'allargamento del diritto elettorale da circa 50 mila a circa 250 mila elettori. Vuole migliori ed economie nella gestione finanziaria del paese. Nelle questioni controverse fra l'Ungheria e la Croazia, il Bano condivide il punto di vista della Croazia, il che vale in ispecie riguardo la lingua d'ufficio nell'amministrazione delle ferrovie sul territorio della Croazia.

Naturalmente c'è ancora in questo punto una grande discrepanza fra il governo del Bano e fra la nazione. Concordi sono entrambi nel sostenere, che giusta l'accordo ungaro-croato, del '68, l'unica lingua d'ufficio nell'amministrazione degli affari comuni, sia la lingua croata; divergono invece in ciò, che la nazione croata sostiene (con piena ragione) essere un'azienda comune fra l'Ungheria e la Croazia anche le ferrovie dello stato, e che sull'uso esclusivo della lingua croata entro il territorio di questo Regno, non vi sia dubbio. In opposizione a ciò, il Bano sostiene che quest'ultima controversia sia da risolversi mediante accordo fra deputazioni regolari della Dieta ungarica e della Dieta croata, le quali due appar l'accordo del '68 pertrattano due fattori eguali l'uno all'altro ed indipendenti fra di loro.

I partiti in Dieta.

Dobbiamo convenire a malincuore, che si riscontra nelle ultime discussioni un po' troppo d'imitazione di quel fare meno serio, di cui tanti esempi diede a suo tempo la Camera dei deputati di Vienna e di Budapest. Simili imitazioni non sono di pro' alla causa nazionale. Era nel momento attuale il preciso dovere di tutti, di addivenire quanto prima e senza reciproche recriminazioni fra i partiti di opposizione, al regolare bilancio ed alla riforma elettorale, base unica, sulla quale potrebbe spersarsi un avvenire migliore del paese. Ma speriamo, che anche in questo riguardo le cose volgeranno in breve tempo al meglio.

Le condizioni economiche.

Molte volte abbiamo parlato anche noi delle angherie che la Croazia soffre dall'imperialismo magiaro. Ciò è vero. Però da questo non si deve venire alla conclusione, essere la Croazia un paese economicamente rovinato. La Croazia non ha di gran lunga quel benessere, che potrebbe avere per le sue immense ricchezze naturali; ma in confronto a molte provincie degli stati confinanti e di noi stessi, l'agricoltura e l'allevamento del bestiame, fecero negli ultimi anni dei progressi a noi appena credibili. Basti dire, che soltanto dei volatili e delle uova la Croazia ne esporta a milioni di corone all'anno. I bovini ed i cavalli vanno a migliaia fuori del paese dai grandi e spessi mercati centrali ed oggi non è raro il caso, che il piccolo possidente, agricoltore della Croazia s'intaschi dalle 1400 a 1600 corone per un solo paio di bovi da macello.

In questo riguardo la Croazia può servire benissimo di esempio a molti altri paesi e l'amministrazione autonoma ha fatto nell'ultimo quarto di secolo nei predetti rami della pubblica economia addirittura grandi cose.

NOTIZIE.

Al "Lavoratore".

L'organo socialista di Trieste in un articolo da Pola vuole sapere, come si comporteranno i "nazionalisti" nella nomina delle varie commissioni comunali di Pola.

Noi croati non possiamo rispondergli tutto, perchè la stragrande maggioranza di coloro, che nomineranno le commissioni, sono italiani.

Ma per conto nostro possiamo assicurare i socialisti, che le nostre vedute in proposito sono larghe, assai larghe. Noi vorremmo dare al partito socialista magari la maggioranza. Se opererebbe bene, sarebbe bene per tutti; se male o niente, sarebbe una prova di più, che nemmeno il partito socialista non può, o non è ca-

pace, di operare soltanto bene e sempre bene. Anzi così verrebbero aperti gli occhi a molti di coloro, che ancora non veggono bene!

Dal campo socialista.

I socialisti boemi di nazionalità slava (ceca) hanno iniziato un movimento che potrebbe essere di grande scapito alla compagine socialista così detta "internazionale". I socialisti boemi slavi si sono accorti di favorire troppo l'elemento tedesco colla disciplina tenuta dal partito, la quale disciplina in fine dei conti sarebbe una cieca ubbidienza ai capi di Vienna i quali poi pur volendo esser internazionali, non dimenticano di essere in primo luogo tedeschi. Si tenta di soffocare questo malcontento col dire, che le organizzazioni socialiste politiche possono avere certe libertà di azione separata in linea nazionale, ma che nelle organizzazioni professionali ciò non possa essere tollerato. Siccome però queste ultime sono più forti delle prime, anzi le alimentano, così è da prevedersi, che i socialisti termineranno col dividersi nettamente in gruppi nazionali.

Ciò, secondo noi, non sarebbe nulla di male nemmeno per quelle idee, che possono ritenersi sane ed accettabili anche da noi "borghesi". Perché in fine dei conti prima di essere fabbro o falegname e così via, l'uno è italiano, l'altro è slavo ed incombe all'uno ed all'altro il sacro obbligo di difendere gli interessi della propria nazione e, in primo luogo quello della lingua nazionale. Quando sarà così, non avremo più a deplorare il fatto, che nelle elezioni politiche i socialisti slavi, per un male inteso obbligo di solidarietà abbandonano gli altri propri connazionali e si mettono in lotta cogli stessi aiutando così i nemici del proprio popolo e di conseguenza anche di sé stessi.

Viantrik i izdavač: Tiskara LAGINJA i DR
(Odgovorni urednik: Janko Malinica)

Mali oglasnik.

PRODAJU se škrinje (kašuni) u tiskari Laginja i dr., ul. Giulia br. 1.
Trgovcima i raznim gospodarskim društvima na znanje: C našoj "Narodnoj Tiskari Laginja i drug." mogu se dobiti razne trgovačke i zapisničke knjige uz jeftinu cijen.

Narodna Tiskara LAGINJA i drug.

PULA, allea Giulia br. 1

imade slijedeće knjige na skladištu:

Prof. J. V. Perić: Theokritove "Idylle" K 2—

A. Dobronić: "Naše glazbene prilike i neprilike" K 2—

Marija Koludrović: "Praktična slovnica ruskog jezika za Hrvate ili Srbe" K 3—

Milan Marijanović: "Svakdašnjost" igrokaz K —50

Zlatka Vučenočić: "Gospodarsko oruđe i strojevi" sa 34 slika K —40.

DRUŽBINE OLOVKE

dobivaju se u tiskari

LAGINJA i dr. - PULA

VIA GIULIA, 1.

Istarski žepni koledar

JORGOVAN.

Cienn 50 para.

Naručuje se kod

Tiskare LAGINJA i dr., PULA.

PEČATE

iz GUME izradjuje

tiskara

Laginja i dr.

Via Giulia 1. - Pula - Via Giulia 1.

ULICA
GIULIA
Br. 1.

→ SVOJ K SVOMU! ←

ULICA
GIULIA
Br. 1.

TISKARA I KNJIGOVEŽNICA

LAGINJA i DR.

Ulica Giulia 1. - PULA - Ulica Giulia 1.

Preporuča se za:

TISKARSKE, KNJIGOVEŽNICE I GALAN-
TERIJSKE RADNJE.

SOLIDNA IZRADBA PEČATA iz GUME.

Imade u zalih

TISKANICE I KNJIGE za P. N. OBČINE
CRKVE, ŠKOLE, ODVIJETNIKE,

POSUJILNICE I KONSUMNA
DRUŽTVA, TRGOVAČKE KNJIGE, -

PISANKE ZA ŠKOLE kao i sve PISAR-
SKE I RISARSKE POTREBŠTINE. -

Prodaja papira na malo i veliko.

SCUOLA DI MUSICA „GIUSEPPE TARTINI“

POLA — Via Besenghi N. 2 — POLA.

Approvata dall'i. r. Consiglio scolastico provinciale dell'Istria.
(La scuola è per ambo i sessi.)

In questa s'impartisce:

a) Lezioni di violino	d) Lezioni di armonia
b) „ „ pianoforte	e) „ „ contrapp. e fuga
c) „ „ canto	f) „ „ di composizione

Per iscriversi e per maggiori schiarimenti rivolgersi alla
Direzione della Scuola, Via Besenghi N. 2.

Il Direttore insegnante: **C. BORZI**

* Jeder Art Buchbinderarbeiten werden in der Buchbinderel

LAGINJA & Cie., Via Giulia 1

übernommen und billig geliefert.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji uplaćuju sadržajnih dijelova jedan ili više po kruna 2.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4¹/₂%, dano bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkusa, a iznose od 1000 K ako se nije kod uložnja englesno ustanovio veći ili manji rok za odkusa, uz otkaz od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku i zadužnice na garanciju. ili na mjesecce

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslije podne; u nedjelja i blagdane zatvoreno.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se u vialo Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod deano, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

ŠIRITE I KUPUJTE „OMNIBUS“ - DIFFONDETE L' „OMNIBUS“.

Dramatski odsjek „Prvog istar. Sokola u Puli“.

U nedjelju dne 3. aprila 1910.

u velikoj dvorani „Narodnog Doma“

Predstava 21.

Serijska II.

U predplati 11.

Redatelj: gosp. Veselinović.

Gušće Bukovačko

Šaljiva igra u 2 čina od Lj. Stratimirovića.

L I C A :

Petrović, bogati pojedinik	— — — g. Tkalec.	Keserid, mladoženja	— — — g. Gradiš.
Petrović, žena mu	— — — gđa Vajac.	Sokolović, mladoženja	— — — g. Veselinović.
Milova, njihova unuka	— — — gđa pl. Prugovečki.	Luča, sluga kod Petrovića.	— — — g. Crnković.

Ola čina događaju se na imanju Petrovića. — Doba snimanje.

ŽENSKE SUZE

Lakrdija u jednom činu od J. Gjorđevića.

L I C A :

Dr. Vajac Plavčić, advokat	— — — g. Veselinović.
Milka, njegova žena	— — — gđa pl. Prugovečki.
Dr. Milan Trumić, liječnik	— — — g. Gradiš.
Zorka, njegova žena	— — — gđica Brumnić.

Događja se u jednom kupalištu.

CIJENE: I. red sjedala K 1'40, II. red sjedala K 1'20, III. red sjedala K 1, sjedalo na galeriji 80 p., stajanje u parteru 60 p., stajanje na galeriji 40 p.

➡ Početak predstave točno u 8¹/₂ sati na večer. ➡

U iduću nedjelju dne 10. aprila davat će se „Običan čovjek“, šala u 3 čina od B. Nušića.

Sutra u ponedjeljak po podne u 2 sata izlet u SPINJAN.

